

Sobre el règim del verb «pensar»

CARLES RIERA

D'acord amb els diccionaris, el verb *pensar* pot ser transitiu o intransitiu. Així, tenim:

Transitiu. *Nosaltres pensem sortir a les sis.* El significat del verb *pensar* correspon a 'tenir el propòsit de fer alguna cosa'.

Intransitiu. *No he pensat a dir-li-ho: se me n'ha anat de la memòria.* El significat del verb *pensar* correspon a 'recordar alguna cosa' o 'no oblidar de fer una cosa'.

Doncs bé, hem observat que, en el català escrit actual, és fàcil de cometre equivocacions amb el règim d'aquest verb, o sigui per confusió dels valors transitiu i intransitiu.

Això passa especialment quan el verb *pensar* apareix davant d'un infinitiu, com ara en aquest exemple: «Scolari pensa a repetir el mateix onze i Mèxic optarà per un equip defensiu» (Ara, 17-VI-2014, p. 37).

És sabut que amb valor intransitiu, **pensar en** (una persona, una cosa) es corresponen a **pensar a** (fer alguna cosa) davant d'infinitiu, d'acord amb el conegut fenomen del canvi de preposició: *Mai no penses en mi* i *Mai no penses a/de dir-m'ho*.

Hom dubta a posar o no preposició darrere el verb *pensar* i davant infinitiu perquè podem tenir frases molt semblants però de règim verbal diferent. Per exemple, *Penso venir* i *Pensa a/de venir*. La primera, transitiva, equival a dir 'Tinc el propòsit de venir', mentre que la segona, intransitiva, equival a dir 'Recorda't de venir' o 'Recorda't que has de venir'.

Fins i tot podem trobar el cas d'una mateixa estructura amb *a* o sense dependent del significat: *Pensa a citar les fonts virtuals que utilitzi* (= recorda't de citar) / *Pensa citar les fonts virtuals que utilitzi* (= té el propòsit de citar, és del parer de citar).

Notem que el complement d'infinitiu, quan és introduït per la preposició *a*, és representable pel pronom feble *hi*: *Mai no penses a dir-m'ho* = *Mai no hi penses*. Mentre que quan el complement d'infinitiu no és introduït per la preposició *a* no pot ser substituït pel pronom *hi*: *Penso dimitir* (= *Penso fer-ho*, però no **Hi penso*)¹.

Veurem a continuació exemples incorrectes; es tracta, concretament, de casos en què el verb *pensar* té el valor transitiu, amb el significat de 'tenir el propòsit' o 'proposar-se de'²:

Lluís Llach pensa a fer un segon concert de comiat → *Lluís Llach pensa fer un segon concert de comiat* (= Lluís Llach té el propòsit de fer).

Quan pensem a treballar l'expressió escrita o l'oral, és important oferir a l'alumnat mostres del tipus de text que volem que produeixin → *Quan pensem treballar l'expressió escrita o l'oral ...* (= quan ens proposem treballar l'expressió escrita o l'oral).

Messi assegura que mai no ha pensat a anar-se'n del Barça → *Messi assegura que mai no ha pensat*

anar-se'n del Barça (= que mai no ha tingut el propòsit d'anar-se'n).

Adriano confia que finalment les dues parts arribin a un acord per a poder signar: «No penso a anar-me'n» → ... No penso anar-me'n.»

Mentre ells pensen a fabricar a la Xina per abaratir costos, nosaltres preferim fabricar aquí un producte exclusiu, d'alt disseny i qualitat → *Mentre ells pensen fabricar a la Xina per abaratir costos ...* (= tenen el propòsit de fabricar).

Nosaltres pensem a guanyar, mai a empatar. No sé quin seria el millor resultat. El més important és guanyar i si podem aconseguir una bona diferència de punts, millor → *Nosaltres pensem guanyar, mai empatar...* (= ens proposem guanyar, mai empatar).

Quan vostè pensa a escriure una novella, per on comença? Crea la història amb els personatges? → *Quan vostè pensa escriure una novella, per on comença?*

Judit; no et penso a dir el meu nom, però sàpigues que t'estimo → *Judit; no et penso dir el meu nom, però sàpigues que t'estimo.*

Ara que una monja es declara per la independència, ¿pensen a convidar-la, els de l'ANC? → *Ara que una monja es declara per la independència, ¿pensen convidar-la, els de l'ANC?* (= tenen el propòsit de convidar-la?).

«Han pensat a matar mosques a canoades, però la crisi no es resol amb cops de bandera», ha advertit Núñez Feijóo → *«Han pen-*

1. Vegeu també Albert JANÉ, «Pensar», dins la secció «El llenguatge», *Avui*, 5-V-1984.

2. A més d'aquells a què ens hem referit més amunt ('tenir el propòsit de' i 'recordar'), el verb *pensar* té altres significats que aquí no considerem (p.e.: 'imaginar', 'tenir present', 'concebre', etc.). Notem, com a curiositat idiomàtica estrangera, que el verb *pensar* expressant 'propòsit' o 'intencionalitat' correspon, en anglès, a tres verbs diferents dependent de si es tracta de més o menys certa. Així, p.e., *Penses ajudar-los?* Correspon a a) *Are you thinking about helping them?* (= Estàs pensant la possibilitat d'ajudar-los?), b) *Do you plan to help them?* (= Tens plans establerts per a ajudar-los?), c) *Do you mean to help them?* (= Tens la intenció ferma d'ajudar-los?).

sat matar mosques a canonades, però la crisi no es resol amb cops de bandera», ha advertit Núñez Feijóo.

Aleshores, Vortigern pensava a arribar al tron → Aleshores, Vortigern pensava arribar al tron (= tenia el propòsit, s'imaginava de).

Un bosc talat t'espera: no pensis a malmetre la fam dels llops salvant les ombres seduïdes → Un bosc talat t'espera: no pensis malmetre la fam dels llops salvant les ombres seduïdes.

No pensis a fer una carrera per si té sortides o no, això dependrà dels anys i dels temps que corrin → No pensis fer una carrera per si té

sortides o no, això dependrà dels anys i dels temps que corrin.

Van parlar del seu successor, però va deixar clar que no pensa a abdicar, perquè diu que es troba en plena forma → Van parlar del seu successor, però va deixar clar que no pensa abdicar, perquè diu que es troba en plena forma.

El dret a decidir ve avalat per una amplíssima majoria del Parlament, i el Govern no pensa a renunciar-hi → El dret a decidir ve avalat per una amplíssima majoria del Parlament, i el Govern no pensa renunciar-hi.

Cercas em diu que ja té la idea de la pròxima novella, i que pensa a

venir a viure als Estats Units una temporada amb la seva família → ... i que pensa venir a viure als Estats Units una temporada amb la seva família (= i té el propòsit de venir a viure). Notem que, en aquest cas, hi ha la preposició a davant del segon infinitiu.

Resum

Cal evitar d'introduir un complement d'infinitiu amb la preposició *a* en aquells casos en què depèn del verb *pensar* significat 'tenir el propòsit de fer alguna cosa'. Quan *pensar* té aquest valor semàntic, el complement d'infinitiu no es pot substituir pel pronom feble *hi*. ♦

ESMENA: En l'article publicat en el número anterior («Errors freqüents amb «fins» i «fins a» davant d'infinitiu», pp. 21-22), l'últim exemple s'ha de suprimir.

No era mai a casa

ALBERT JANÉ

Una proposició com *No era mai a casa* admet, amb l'adjunció o l'absència del pronom adverbial *hi* i d'una coma, quatre proposicions diferents equivalents, l'ús concret de cada una les quals ha de venir determinat pel context, és a dir, per la situació en què escauria de recórrer-hi.

[1] No hi era mai

[2] A casa no hi era mai

[3] A casa, no hi era mai(!)

[4] A casa, no era mai(!)

En la proposició [1] tenim el cas tan habitual en què un complement del verb, en aquest exemple un complement circumstancial de lloc, ha estat esmentat abans, i no essent preceptiu de sobreentendre'l el representem per mitjà del pronom feble corresponent.

En l'exemple següent [2], el complement circumstancial de lloc va davant el verb, actua com un complement emmarcador, i, contra el que força sovint es diu, encara que aquest complement no vagi seguit d'una coma, alguns verbs, com ara *ésser*, o bé com *cabre*, exigeixen

l'adjunció del pronom que representa aquell complement, sense que això s'hagi de considerar que constitueix un pleonasma o duplicació. Entenem, per tant, que cal considerar no admissible, si es vol, agramatical, una proposició com **A casa no era mai*.

Les dues darreres proposicions [3] i [4] són emfàtiques, amb el complement dislocat. En [3], amb aquest complement representat pel pronom, es focalitza el verb, que té, per tant, un valor clarament remàtic. És el que contestaríem a qui ens informés que on es pot trobar usualment